

BUITEN

24^e JAARGANG N°. 16

ZATERDAG 19 APRIL 1930

DE BEURS TE KOPENHAGEN

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

JASPER VELLACOT, FILANTROOP, DOOR WILLIAM J. LOCKE (9)	BLZ. 182
PLEIN-AIR IN KOPENHAGEN (GEÏLL.), DOOR Mr. Dr. P. H. RITTER	BLZ. 181, 184—185
AIHORISME	BLZ. 185
PASCHEN-LENTEFEEST (MET ILL. VAN LIZZY ANSINGH), DOOR MATTY VIGELIUS	BLZ. 186—187
GENOEGELIJKE PAASCHSYMBOLEN (GEÏLL.), DOOR MARCEL VAN GESTEL	BLZ. 187—188
VOLKSGEBRUIKEN EN ZEDEN IN OOSTENRIJK (GEÏLL.), DOOR WILLEM M. BEKAAR	BLZ. 187—191
IN HARDEN WINTERTIJD, DOOR G.	BLZ. 190
ZANDVOORT (GEÏLL.), DOOR R. v. O.	BLZ. 190—192
EEN KIKKERREIS, DOOR T. N.	BLZ. 191
TORQUATO TASSO. UIT HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (10)	BLZ. 192
ONTVANGEN UITGAVEN.	BLZ. 192

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

Jasper Vellacot, filantroop

9) DOOR WILLIAM J. LOCKE

NEGENDE HOOFDSTUK

BUNNY'S avontuur in het Bosch van Epping had plaats vijf weken na de komst van Burke. Gedurende dien tijd had deze in Jasper's huis gewoond, terwijl Jasper peinsde over het groote vraagstuk.

De beslissing was te gewichtig om overhaast een besluit te nemen. Steeds meer werd het hem duidelijk, dat hij de hoeksteen was van een geweldig bouwwerk, het hart van een reusachtige machine met menschenlevens als assen en raden. Werd die steen weggetrokken, dat hart tot stilstand gebracht, dan zou alles in puin vallen, tot een ruïne ineensstorten. Cadby had niet in overdreven termen gesproken. Hij was inderdaad een koning, een absoluut monarch, die over leven en dood beschikte.

Eens op een avond zei hij:

„Niemand is onmisbaar. En als ik nu stierf?”

„Dat zou nog niet zóó erg zijn. Je hebt een uitvoerig testament gemaakt. Voor iedereen zou gezorgd worden. Maar zoo lang je leeft, berust alles in jouw handen. Je geeft bijdragen, geen schenkingen. Je geeft graag; maar je houdt evenzoo van de macht om er mee op te houden”.

„Heb je me zoo doorzien?” zei Jasper droevig. „De Hemel vergeve mij, het is waar. Ik haatte het geld, maar vond de macht, die het mij schonk, verrukkelijk. Mijn Hemel, wat is een mensch toch ijdel!”

Cadby klopte hem bemoedigend op den schouder. Het was een onschuldige ijdelheid.

„Bedenk ook”, vervolgde hij, „dat als je sterft, al je wen-

schen en bedoelingen nauwkeurig uitgevoerd zouden worden. Maar als je van alles afstand doet terwijl je leeft, loopt de heele boel in 't honderd. Denk daar eens over na”.

Den volgenden ochtend was Jasper veel kalmer. Cadby keek hem bezorgd aan. Wat had hij beslist?

„Die man zal onder mijn dak leven”, zei Jasper. „Hij zal mij iederen dag zien. Als hij zijn rechten opeischt, zal ik plaats voor hem maken”.

„En als hij dat niet doet?”

„Zal hij hier wonen, tot ik licht zie in deze duisternis”.

„Maar waarom moet hij juist hier wonen?”

„Omdat ik mij verantwoordelijk voel voor zijn leven en welzijn”.

Hoe Cadby ook protesteerde, het hielp niet.

„Hoor eens”, zei hij, „ik ben heelemaal niet veeleischend. Maar ik laat me hangen, als ik dag aan dag aan tafel ga zitten met dat ongunstige gezicht tegenover me”.

„Maak je niet ongerust”, zei Jasper, „onze vriend krijgt kamers in het huis hiernaast”.

„Hij zou net zoo veilig en goed-af zijn een mijl hiervandaan”.

„Laten wij er niet meer over spreken”, zei Jasper.

's Middags presenteerde Burke zich in behoorlijke kleren. Hij had zijn baard laten scheren en droeg nu alleen een lange snor. Hij had ook een zilveren horloge met ketting, een parapluie en handschoenen gekocht. Jasper keek hem scherp aan. Maar op Burke's gezicht stond niets te lezen. Slechts eenmaal toonde hij verbazing — toen Jasper de condities opsomde, waarop hij als klerk in dienst zou treden.

„Krijg ik vrij wonen en eten en vijf honderd per jaar?”

„Als je het aanneemt”.

„Behandelt u alle zwervers, die bij u komen, zoo, mijnheer?”

„Nee”, antwoordde Jasper, „ik heb een speciale reden om je dit aanbod te doen”.

„Mag ik weten welke dat is?” vroeg Burke wantrouwend.

„Het zijn persoonlijke redenen. Zeg, dat ik een proef wil nemen. Herinner je, dat ik meer van je weet, dan je Mr. Kelly verteld hebt”.

„Die ziekte in de bush?” vroeg Burke.

„Juist, dat en andere dingen”.

„En als de proef niet slaagt, mijnheer?”

„Dat zal ik afwachten”.

„En ik ben vrij te gaan waar en te doen wat ik wil, buiten kantoortijd?”

„Volkomen vrij”, zei Jasper.

„Dan neem ik het dankbaar aan”, zei Burke toonloos.

„Wanneer kan ik —”.

„Je kunt komen, wanneer je wilt — vandaag al. En morgen kun je met je werk beginnen. Mr. Cadby zal alles met je regelen. Heb je nog iets te zeggen — over je geheugenverlies, bijvoorbeeld?”

„Ik heb mijn geheugen niet —”, begon Burke heftig. Toen lachte hij. „O ja, dat hebben we afgesproken. Dan blijft 't daarbij. Nee, mijnheer, ik heb niets anders te zeggen, dan u mijn dank te betuigen”.

„Goeden dag, dan”, zei Jasper en daarmee was het onderhoud afgelopen.

Door twijfel gekweld, bleef Jasper achter. Lag er achter Burke's optreden iets verborgen? Wist hij of wist hij niet? Had hij al of niet zijn geheugen verloren? Toen Cadby binnenkwam, stelde de kleine man hem gerust.

„Zet gerust die zorg uit je hoofd”, zei hij. „De man is zijn geheugen kwijt. Hij komt als een vreemde bij je. Een beroorde zwerver, meer niet. Als je hem een baantje had bezorgd voor dertig shilling per week, was hij voor je op de knieën gevallen. Inplaats daarvan ontvang je hem als den verloren zoon en geef je hem een fantastisch salaris. Zonder eenige aanwijsbare reden. Nu denkt hij, dat je iets met hem voor hebt. Je zegt hem, dat je zijn vroeger leven kent. Hij geeft toe, dat daarin zwarte bladzijden staan geschreven. Nu wordt hij achterdochtig. Wat voert Jasper Vellacot, als je in zijn troebele geest kon lezen, zou je waarschijnlijk vuil werkje waar je hem goed voor wilt betalen. En daar hij op zijn manier filosoof is, verklaart hij zich cynisch tot alles bereid. Vergeet niet, dat hij een man van opvoeding is”.

„Je hebt in den regel gelijk, Tom”, zei Jasper. „Ik kan slechts rechtuit gaan langs het pad, dat ik mij gekozen heb”.

Zoo nam Burke zijn intrek in het huis daarnaast en vatte zijn taak als klerk op. Hij sprak weinig en deed het werk, dat hem was opgedragen. Soms knoopte Jasper een gesprek met hem aan en eens op een dag bracht hij dit opzettelijk op Australië en het Torowoto distrikt. Plotseling zei hij, terwijl hij hem scherp aankeek met zijn doordringende oogen onder de zware wenkbrauwen:

„Wat is er dadelijk vóór en dadelijk na je ziekte met je gebeurd?”

Zijn stem klonk beschuldigend. De man werd bleek.

„Dat weet ik niet meer. Dat ben ik echt vergeten. Ik herinner mij er niets van. De rest wil ik mij niet herinneren. Waarom staat u altijd te donderen over die ziekte?” vloog hij plotseling op.

„Stil 'n beetje”, zei Jasper, „dat is geen manier om tegen mij te spreken”.

Burke kromp ineen. „Neemt u mij niet kwalijk, mijnheer”, zei hij zacht. „Ik vergat mij”.

„Het spijt mij, dat ik zoo een pijnlijk onderwerp heb aangeroerd”, zei Jasper met kille beleefdheid. „Wees er verzekerd van, dat ik het niet meer zal doen”.

Een tijd waarin verstand en geweten met elkaar in strijd zijn, is een periode van eenzaamheid. Jasper's verstand zei hem, dat hij het recht niet had alles uit handen te geven, wellicht met opoffering der duizenden levens, die van hem afhankelijk waren. Zijn geweten verweet hem het onrecht, dat hij beging aan den man onder zijn dak. Hij kon niet slapen. Zijn dokter schreef slaapmiddelen voor. De weken gingen voorbij. Hij bezocht noch Lady Alicia, noch Bunny. Op haar brieven, antwoordde hij, dat zijn parlementaire plichten hem geen tijd voor bezoeken gunden. Bitter herinnerde hij zich den dag na zijn groote speech, toen zij hem zoo dichtbij toescheen. Nu was zij weer zoo ver van hem verwijderd als de reine maan in den hemel. Hij wou tegenover zichzelf niet bekennen, hoe zeer hij naar haar verlangde.

Ten slotte ontmoette hij haar toch op een tuiffeest in Buckingham Palace, waarvoor hij niet had mogen weigeren. Plotseling stond hij voor haar. Zij zat op een bank en noodigde hem met een gebaar uit naast haar plaats te nemen. En nauwelijks was hij gezeten, of hij voelde hoe de rust uit haar stroomde als een parfum. Hij voelde zich als een man, die in de woestijn een oase vindt.

„Ik placht te gelooven, dat werk een geneesmiddel voor vermoeidheid was”, zei hij. „Nu begin ik het te betwijfelen”.

„Welk is het nieuwe geneesmiddel, dat u aanleiding geeft uw paradox over boord te werpen?” vroeg zij.

„Uw gezelschap”, zei hij.

„Ik ben geveleid, Mr. Vellacot. Maar als dat zoo is, waarom?”

Zij voltooide den zin niet.

„Ik heb geen recht uw kamer als opslagplaats voor mijn beslommingen te gebruiken. Het zou een heele stapel worden en in den weg liggen”.

„Zou u ze niet op de stoep achter kunnen laten?” vroeg zij lachend.

„Ik laat ze bij zooveel menschen op de stoep liggen”, antwoordde hij „en als ik weer naar buiten kom, lijkt hun gewicht grooter dan ooit. Ik ben niet gerechtigd u evenzoo te behandelen. Ik moet met mijn heele bagage bij u komen, of heelemaal wegblijven. De eenige vraag is: „Hebt u er plaats voor?”

„Ik geloof van wel”, antwoordde zij. „Mijn eigen leven is zoo gemakkelijk, dat ik al de ruimte kan missen, die andere menschen voor hun eigen beslommingen nodig hebben. Mijn leven is eigenlijk te gemakkelijk. Vindt u niet ook, dat ieder zijn recht op het leven behoort te verdienen?”

„Als ik een vleier was”, zei hij, „zou ik zeggen, dat er menschen zijn, die de wereld een eer aandoen alleen door er op te leven”.

„Dat is mooi gezegd”, zei ze vroolijk.

„Ik ben er niet zoo zeker van, dat het niet ook waar is”, zei Jasper.

„O, ik voel het diep”, zei ze. „Als ik zie hoe menschen, zooals u, dag en nacht werken en iedere minuut van hun leven aanwenden ten nutte hunner medeschepselen, voel ik mij alsof ik mijn plicht jegens de menschheid verzaak. Ik wou, dat ik meer werk te doen had.”

„Het is uw taak anderen bij hun werk te helpen”.

„Zeg mij hoe ik dat doen moet”.

„Zoudt u mij willen helpen?” zei hij, met een plotselinge ingeving.

„Zou ik dat kunnen?”

„Natuurlijk wel. Ik sta zoo vaak voor moeilijke problemen, die een vrouw snel zou kunnen oplossen, terwijl ik hulpeloos naar een uitweg zoek. Zoudt u zoo goed willen zijn als adviseerend compagnon in mijn plannen te willen optreden?”

„Er is niets wat ik liever zou willen”, zei ze vol enthousiasme. „Maar zijn er niet anderen, die u beter kunnen helpen?”

„Geen hulp kan zijn als de uwe — en ik heb behoefte aan hulp”.

„En u bent toch een sterke man”.

„Ik ben zooals God mij geschapen heeft”, zei Jasper, „en hij heeft mij zoo gemaakt, dat ik Lady Alicia Harden noodig heb om mij met raad bij te staan”.

Dit was zuivere hofmakerij en hij wist het. Maar Jasper was een mensch. En ook Lady Alicia — voor zoover een vrouw, die nooit heeft bemind, menscheijk is. Plotseling doemden vijanden aan den horizon op, in den vorm van kennissen van Lady Alicia. Jasper stond op om afscheid te nemen. Op het laatste oogenblik informeerde Lady Alicia naar Bunny.

„Wat voert hij uit? Hebt u hem in den laatsten tijd gezien? Hij verwaarloost mij heelemaal”.

Jasper had in vijf weken niets van hem gehoord. Den laatsten keer, dat hij hem gezien had. — Hij herinnerde zich het Hôtel Bomboni.

„Ik herinner me niet meer waar het was”, zei hij haastig.

„En die liefdesgedichten van hem in de „Weekly Dispatch?”

„Ik heb ze niet gelezen”, zei Jasper, dezen keer naar waarheid.

„Ze bevallen mij heelemaal niet”, zei Lady Alicia.

„Ik zal hem vanavond opzoeken en vragen hoe hij dat durft doen”, zei Jasper lachend.

„Zegt u maar niet, dat ze mij niet bevallen”, zei ze en keek hem met onschuldige oogen aan.

Jasper bleef nog eenigen tijd rondloopen, een heel ander mensch dan de sombere man, die een uur tevoren de hekken van het park was binnen gekomen. Zoo donker kon het leven niet zijn, of een glimlach kon het verhelderen. En had zij hem niet toegelachen? Als zij dan niet meer dan een vriendin kon zijn, dan moest hij haar als vriendin welkom heeten.

Toen hij het huis inkwam, keek Cadby hem scherp aan. Er waren twee dingen, die Cadby volkomen kende. Dat waren de werken van Shakespeare en het boek Jasper.

„God zegene de Koningin!” riep hij met onverklaarbaar enthousiasme uit.

TIENDE HOOFDSTUK

Dien avond moest Jasper aan een officieel banket deelnemen. Hij had een hekel aan dergelijke feestmaaltijden. Maar het moest wel. Toen de tijd gekomen was, waarop hij moest spreken, herinnerde hij zich niets van zijn vooraf opgeschreven speech. Hij had gedronken van den wijn en den geur der vrouw ingeademd. En dat bezielde hem en hij sprak onvoorbereid, maar met zooveel vuur, dat hij zichtbaar indruk maakte op zijn hoorders.

Toen hij om half elf wegging, had hij geen lust om dadelijk naar huis te gaan, waar Burke onder hetzelfde dak sliep.

„Ik moet mijn leven leiden, zooals ik wil”, mompelde hij, „en Burke kan naar den duivel loopen”.

Eerst dacht hij aan Lady Alicia. Maar op dien tijd van den avond kon hij daar geen bezoek gaan afleggen. Toen dacht hij aan Bunny en de belofte, die hij gegeven had. Dus nam hij een bus en liep verder naar Great Coram Street.

Op zijn kloppen wierp de jonge dichter zijn pen neer en sprong op, toen het vermoeide dienstmeisje Jasper aandiende.

„Wat leuk dat je eens komt! Wat verbazend aardig van je!”

Er was het gewone gerommel om een leuningstoel leeg te maken en om een doos sigaretten uit de papiermassa op te diepen.

(Wordt vervolgd)

Foto Kramer

DE BEURS TE KOPENHAGEN

PLEIN-AIR IN KOPENHAGEN

DE STAD, OPRIJZEND UIT HET LAND

LEZER, de bladzijden die hier volgen, vormen een stuk lyrische aardrijkskunde. Ge vindt er land en mensen in beschreven, zooals ze verschenen zijn, na te zijn aangeraakt door des schrijvers geestdrift, aan zijn genietende herinnering. Zij zijn samengesteld uit uiterst persoonlijke ontboezemingen. Het reizen is nu eenmaal op duizend manieren te doen. Hoe verschillend de waardeeringen zijn, blijkt uit het verhaal van den boer en den schilder. Wat de boer een mooi land noemde, vond de schilder een leelijk land. Want de boer dacht aan wat het opbracht, de schilder was uit op ontroeringen. ☼ Ook ik, in deze bladzijden, ben uit op ontroeringen. Gij, lezers van „Buiten” wilt immers de schoonheid zien, de schoonheid van landen onder de lucht, van parken, van kasteelen. Dat kan een objectieve schoonheid wezen, schoonheid van kleuren, van lijn, van verhoudingen. Maar het kan ook de schoonheid van een geestdrift zijn, en de beschrijver kan een sfeer willen aanduiden, waarbij de dingen die hij zag en weergeeft als hulpmiddelen dienen. Ik zag in het nationale museum van Kopenhagen een marmeren beeldje, door Jericho, van twee geliefden. Ik weet volstrekt niet meer, of ik de eerste maal zóó heb liefgehad als dit jonge paar in zijn „förste Kärlighed”. Maar ik begreep er de eerste liefde door. Als het mij niet gelukt wat ik beoog, zal mijn verhaal U minder zeggen dan Uw Baedeker. Maar als het mij wél gelukt, dan zult ge mijn communie kennen met de ziel van het land. Dan zult ge weten dat het land schoon was, doordat ge mijne liefde begrepen hebt, zooals ik gezien heb dat het meisje van Jericho schoon was, door de wijze, waarop de jongen haar kust. ☼ Waarom reizen wij? Voor den lyrischen reiziger hangt het doel der reis samen met de keuze van het land waarheen hij gaat. Hij kiest zijn reisdoel niet uit zooals de meeste toeristen, wier keuze gelijkvalt op de keuze uit een menu, in een restaurant. Het reizen ontstaat bij hem uit den nood van een jaren gekoesterd zielsverlangen en hij wil weten of het mogelijk is, de landen nog schooner te zien dan zij leven in zijn vermoedende verbeelding. Hij wil gelooven aan de eigen fantasie, en hij gaat op reis. De reis is een bedevaart naar zijn droom. Wee hem, zoo ooit de droom hem begeeft, maar die begeeft hem niet gauw. En ik voor mij, — ik wilde de sprookjes van Andersen begrijpen, door het land om mij heen te weten waar zij geschreven zijn, ik wilde de zwoele zomeravondlucht inademen, die geurt door Niels Lyhne, ik wilde dwalen door het land van Jens Dahl, en de klokken hooren luiden van die koele, klare torenstad, Kopenhagen, die als de eenige echte stad van Denemarken den achtergrond vormt van al de mijmerende uren, die de Deensche literatuur mij gaf. . . . ☼ Mijn lezer begint nu te begrijpen, waarom ik over het „plein-air” in Kopenhagen schrijf. Het is interessant en leerzaam om te dwalen door musea, en daar

de Schoonheid te plukken. Maar hier in „Buiten” blijf ik buiten. De openlucht, die door dit tijdschrift straalt, is óók in de stad. De stad heeft even opmerkelijke natuur en parken en bloemen als het land, vooral Kopenhagen. En Kopenhagen is opgerezen uit het land, het heeft alle levens-sappen van land en volk in zich opgezogen, het is het „alles” van Denemarken, de hoofdzaak, waarvan het land de omgeving vormt. — Maar men kan dan ook de stad uit het land begripen, zooals nergens ter wereld. — „Wat vindt ge aan Denemarken?” vraagt mijn vriend, die consul van Noorwegen is. Het is een treeplank, een vlakke voorpost van het wonder dat Skandinavië heet. Men moet niet zoo’n romantisch en naar hooge gletschers hunkerend hart hebben als een consul van Noorwegen, om Denemarken te waardeeren. Een peinzender natuur, die ook de schoonheid opmerkt in het eigen land, een zin voor dichterlijke gezelligheid geeft alleen den aanleg om Denemarken lief te hebben. ☼ Laat mij U, ter voorbereiding, eerst iets vertellen over de Oostzeevaart. In Warnemünde, daar ligt opeens de Oostzee, of liever, in den zomer ligt ze niet, — ze hangt als een donkerblauw doek tegen den lichter heme!. Het kan daar wel spoken, hoor ik, maar ’s zomers is zij stil, onbewegelijk en geruchtloos, — de witte zeilen van de enkele schepen kleven als vlinders aan haar vast. Naast U rijdt, als ge de boot betreedt, de trein de boot op, om den geruststellenden schijn te geven aan de zeeziekte-vreezende reizigers, dat de verbinding met het Deensche land niet over deinend water, maar over een bewegende brug geschiedt. Maar niemand kruipt beneden in de voortdeinende tunnel, waarin de trein geschoven is, dan alleen de lijdzame koeien in de vee-wagens, die de neuzen spalken, en met de angstige oogen door de tralies turen, en den gezelligen intocht van bonen eindeloze goedmoedigheid hun stempels drukken zonder ze te hebben gevisiteerd, omwalmen met een landelijken geur. De reizigers die op twee beenen gaan, klimmen allen naar boven, en laten zich beschijnen door de zon en proeven de zoute zeelucht en drinken azuur. Wanneer de bel klinkt voor den maaltijd, is de boot al aan het varen, zij blaast belletjes op het blauwe water, en gaat zich aanstonds omgeven met een ruischenden, melkwitten sluier van schuim. Wit is de boot metelijke kajuit, en wit is de kust, die de zee nog omvaamt met tot in de verte slingerende bochten, maar dan wijkt de donkerblauwen hemel, waarin ze drijft en tegen den lichtblauwen hemel die zich voor U welft en door de ruimte, waarin wat lichte windmuziek gonst, ziet ge dan uit naar de zich vaag en ijl vermoeden, een eerste lijn van een teekenaar op een reusachtig blauw papier. Het is niet stout, op deze

plaats, het klimt niet omhoog uit het water, zooals de Noorsche of de Britsche kust. En, komt ge nader, dan is er niet het spillebeenige gedoe van pieren, hotels en badplaats-torens, dat de ree van Oostende vertoont. Enkhuizen—Stavoren, zoo denkt ge opeens, — wat witte huisjes, wat roode daakjes, — en . . . landelijke rust, daar achter de wijde zee. En als ge aangekomen zijt, op het klein perron, terzijde van het kleine station van Gjedser, dat op een stationnetje van de Noord-Hollandsche stoomtram gelijkt, — dan vraagt ge U af, terwijl ge staart naar de reede, terwijl gij ziet, tusschen de kleine huizen door, naar de daarachter gelegen zee-inhammen, naar het witte strand, terwijl ge het kalme, flegmatische bewegen om U heen gevoelt, van menschen die duizend vragen te doen hebben aan spoorbeambten en bang zijn in een verkeerd compartiment te zitten, — terwijl er maar één spoortje is, naar één doel, — dan vraagt ge U af, bij dat alles: ben ik weer terug in mijn eigen land? — Zoowaar, zelfs de taal gelijkt op de onze, en het volk, ofschoon de Staatsinmenging in Denemarken ver is doorgevoerd, evenals bij ons, eerder op een verzameling familieleden dan op een organisatie van Staatsburgers. Men heeft onze eigenschappen wat meer naar het uiterste misschien, de stugge Deen is stugger dan de stugge Groninger, en de aanminnige Deen is dichtelijker in zijn aanminnigheid. — Later rijdt de spoor U Falster in, op een sukkeldrafje, en ge weet voortdurend minder, dat ge niet in Holland zijt. Het land is eentonig en vlak, wat minder bevolkt misschien, wat minder verkaveld, — en zoo glijdt ge verder, drie kwartier lang, zonder veel sensaties. — Totdat daar eensklaps, bij Orehoved, de droom U bevangt. Ge begint te begrijpen dat in Denemarken overal onverwacht het water opengaat, dat de zeeën en sonten en belten glinsteren achter alle eindens, en dat daaraan dit land waarschijnlijk zijn speelsche bewegelijkheid ontleent. — Naast het houten plankier van zoo'n houten station weer, wordt de lange, logge rups die Uw trein is, met zijn Deutsche D-wagens, veel te groot voor dit spoortje-spelen, in stukken geknipt. De locomotiefjes met de Deensche kleuren op de pijp razen heen en weer als kleine bezetenen en duwen de wagens weer de veeren op. — Maar ge staat al boven, bij de verschansing te staren in het parelgrijze water van de Masnedsund, en voelt dan dat langzaam de boot gaat glijden, — Meeres-stille, glückliche Fahrt. — Om U heen ligt het zilverig water dat even huivert van de zachte beweging als vogeldons onder een windstreeling, maar in de verte ligt het roerloos als een spiegel uit. — Dat groene land daarginds, die groene eilanden, her en der verspreid over de wijde ruimte van zijg fluide, dat kunnen de landen zijn van ons verlangen, — ze zijn niet helder en fonkelend als de Zeeuwsche kusten, ze zijn niet hoog en stijl, ze zijn geheimzinnige werelden, geleidelijk opgluoiend en aanlijnend uit het met het land vertrouwde overal neer gelegen binnenwater, als was elk van hen een land geworden golf. En nu weet ge opeens waarin het Deensche perspectief van het Hollandsche verschilt: het land en het water zijn hier met elkander vertrouwd, — land en water dringen in elkander binnen, ze omstrengelen elkaar in een geographischen echt, — dit land ligt niet, als het onze, aan den oever der oneindigheid, het ligt niet aan de groote tochten der wereld, het groene land is gezaaid in de grijze zee, het vecht er niet mee achter de strakke riggels der dijken, zooals bij ons. — En daarom ook, is de lucht er zoo anders, is de lucht daar niet, als bij ons, een oceaan met het wilde spel van de wolken en de wilde vlagen der regens, maar wordt het alles één, vervloeien de schijnen, de hemelen en de zeeën en de groene heuvelige landen, die gestolte zeeën zijn. Nu gaat Uw snel-trein ernst maken, nadat hij, aan den overkant in Vordingborg weer is samengesmeed. Hij rijdt veel te hard voor dit kleine, teedere landschap, hij

BIJ DEN RONDEN TOREN TE KOPENHAGEN

verbluft de kleine, houten stationnetjes waar hij langs daverft. Akkers en weiden over heuvelen als loopers gelegd, snellen langs de portieren, — zoo nu en dan een enkele, witte hoeve, een dorp met een zijdelings afgeplatten toren, zooals bij ons, in Groningerland, smalle witte wegen, waarover een enkele boerenkar voort rolt door het licht en de rust van het land, en een groep van kinderen de beentjes bengelend langs het wagenstel, wuift U toe met zakdoeken en kleine armen in den schijn van een kersebloeiend avondrood.

(Wordt vervolgd)

P. H. RITTER

Aphorisme

Wij willen in waarheid leven en trachten iets van het mysterie „leven” te begrijpen, maar wij zijn er niet rijp voor. B.

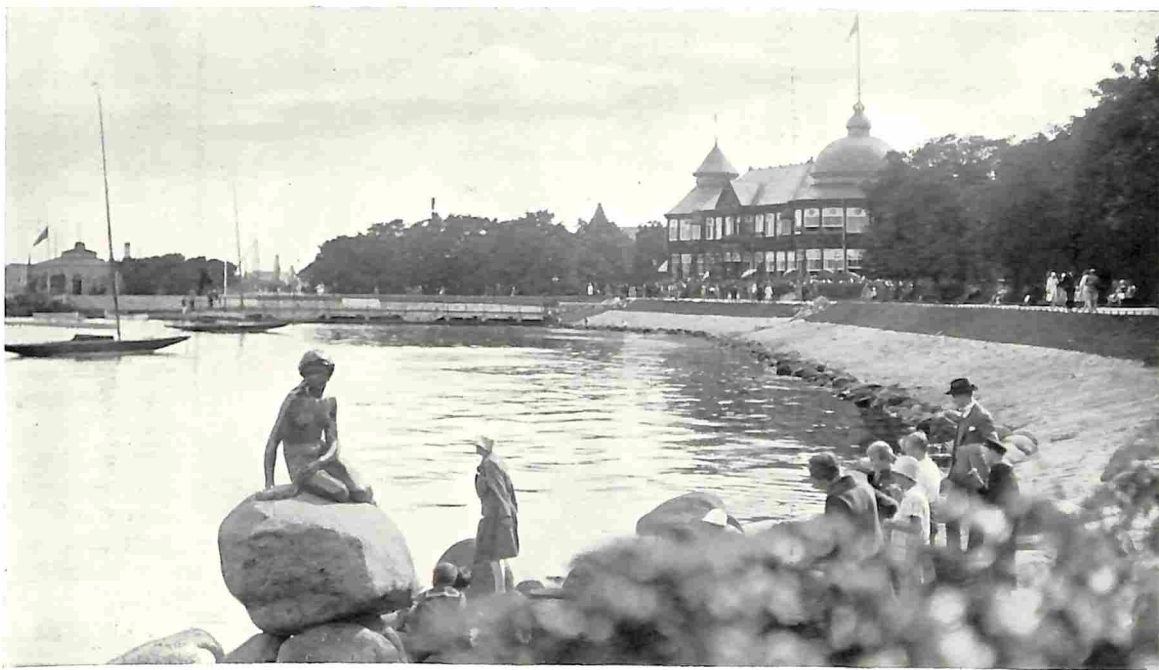

Foto Kramer

DE LANGE LINIE

PASCHEN - LENTEFEEST

HET is treffend te zien, hoe de oude heidensche feesten, onder invloed van een wijze, menskundige kerk een Christelijk karakter aannamen, dat allengs het oude meer en meer deed verdwijnen of in het vergeetboek raken, ofschoon sporen van de heidensche eerediensten tot diep in de middeleeuwen, ja, tot op onze dagen zijn blijven voortleven. Zoo was het bij de Saksische volkeren een gewoonte, om in den Ostara-nacht water te gaan scheppen uit een beek, die naar het Oosten vloeide. Dit water bezat dan een bijzonder heilzame kracht en werd ook als schoonheidsmiddel gebruikt. Natuurlijk mocht er niet gesproken worden bij het winnen van dit water, want het gesproken woord bant de tooverwerking der goede geesten. Doch het gebruik werd overgedragen in den Christelijken godsdienst. In de middeleeuwen ging men met het water uit den Paaschnacht's morgens naar de kerk om het te laten wijden. Gedurende vele eeuwen werd het doopwater met Paschen gewijd en men kende aan den doop, die in den Paaschnacht voltrokken werd zeer bijzondere heiligheid toe. De doopeling verwierf hierdoor de kracht des eeuwigen levens, welke in den Opgestanen Verlosser belichaamd was. En lang nadat het doopen in den Paaschnacht tot het verleden behoorde bleef men de gewoonte behouden om met het water van Paschen den doop te verrichten. Van een zuiverheidensche herkomst zijn de Paaschvuren, ofschoon men deze een diepen, symbolischen zin niet kan ontzeggen. Immers, het vuur reinigt en loutert. Wie door het vuur gaat reinigt zich van zonden. De booze geesten schrikken voor het vuur en het licht terug. Vandaar dat men door of over de Paaschvuren heensprong, zooals ook nog wel in onze dagen door de overmoedige boerenknappen en de dappere deerntjes gedaan wordt. Want nog steeds branden met Paschen de vuren ter eere van Ostara op de hellingen van heuvels en bergen, al is men het bestaan van de blonde Lentegodin vrijwel vergeten. De Druïden bouwden groote vuren en lieten het vee hier door heen lopen, na eerst hun bezweringen over het vuur te hebben uitgesproken. En nog heden kan men in Ierland streken vinden waar de kudden door een niet te groot vuur gejaagd worden, om ze voor onheil te behoeden. Bovendien schreef men aan den rook dezer vuren allerlei krachten toe. Wie zijn vischnet door het Ostara-vuur liet berooken, kon van een overvloedige vangst overtuigd zijn en niet minder droegen de vruchtboomen, waardoorheen de rook gewaaid was, overvloedigen oogst. Aanvankelijk probeerde de Christelijke geestelijkheid de heidensche Ostarafeesten te doen verdwijnen. In 742 vermaande de kerkvergadering te Regensburg de bisschoppen om toe te zien, dat er een eind aan gemaakt werd. Daar het verbod echter niets uitwerkte, stemden ten laatste de bisschoppen in het stoken der vuren toe, mits men er zich bij dacht, dat het vuren waren, die dienen moesten om den doornenkroon des Heilands te verbranden. Zoo doende werden de Ostara-vuren Paaschvuren. In onze dagen zijn ze heel wat schaarscher geworden, de vroolijke Lente-vuren. Vrees voor brand heeft in vele gemeenten het stoken van Paaschvuren verboden. Maar in onzen oud-Saksischen Achterhoek kan men ze nog in den lichten Paaschnacht zien flakkeren, terwijl de boerenknechts en meiden in vroolijken rondedans om het vuur heenspringen. Reeds maanden van te voren heeft men voor het Paaschvuur gespaard. Allerlei rommel, oude manden, oud hout is bijeen gegaard en nog met Palmzondag zijn de opgehaalde centen voor het zingen van het Palmpaaschlied en het toonen van den Palmpaasch besteed voor het koopen van hout voor het groote vuur. Zoo komt

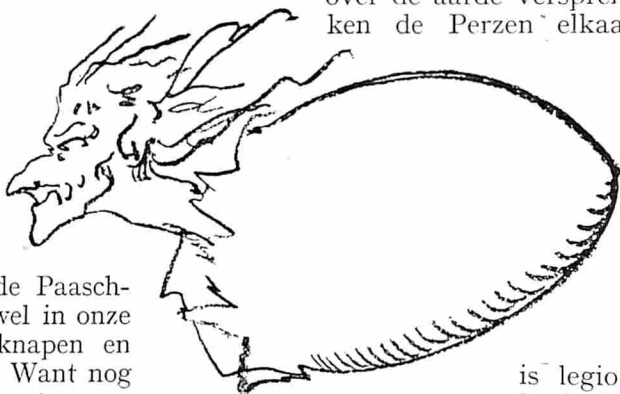
een hooge houtmijt bijeen, die straks met „striekzwavels” en een bos stroo aangestoken zal worden. Hoe fantastisch verlicht het hoogoplaaiende vuur de gezichten in den kring. De vlammen lekken weldra tot aan den top. Een uitbundig

gejuich klinkt op uit de dansende en stoeiende schare, terwijl de vuurpoel een geweldige hitte uitstraalt en den kouden nachtwind op de vlucht slaat. Wat knappert en knettert dat feestelijk. De prikkelende houtrook doet de oogen tranen. De Meivuren, die op andere plaatsen worden ontstoken zijn waarschijnlijk van den zelfden heidenschen oorsprong en Ostara-vuren, die niet in Paaschvuren overgingen. In het Paaschei heeft men een vruchtbaarheidssymbool te zien: het nieuwe leven dat gewekt is. Daarom werden vroeger de schalen der Paascheieren zoowel als de kolen van het Paaschvuur in een hoek van den akker begraven, om deze vruchtbaarheid te verleen. Men beweert, dat het geven van gekleurde en versierde eieren met een Perzische zede samenhangt, want nog heden vierten de Perzen omstreeks half Maart hun eieren-feest. Volgens de leer van Zoroaster schiep de Groote Geest het licht en uit dit licht werden twee broeders geboren, die echter spoedig naijverig op elkander werden. De eene broeder vormde een ei en vulde dit met goede geesten, waarop de ander een ei met kwade geesten vulde. Daarop verbrak Ahriman de eieren en nu konden de goede en de booze geesten zich over de aarde verspreiden. Ter herinnering aan dit feit schenken de Perzen elkaar eitjes, soms fraai gekleurd of versierd, die allerlei dingen bevatten, waarmede zij hun vrienden willen verrassen. Doch het blijkt wel, dat men het ei als lente-symbool bij alle oude volkeren aantreft, zoowel bij de Phoeniciërs als de Japanners, bij de Chinezen evenals bij de Romeinen en de Israëlieten, terwijl de Christenen er weder een eigen betekenis aan hechtten. Het aantal legenden omtrent Paascheieren

is legio en natuurlijk dat ook allerlei bijgeloof zich hiermede verbond, zooals met alle gebruiken het geval is, die van oudsher dagteekenen. Na het eten der eieren, moest men vooral de schalen plat drukken, anders kwamen er heksen in wonen en was de ellende niet te overzien. Het eiertikken is een Paaschvermaak, dat nog niet verdwenen is. Maar om het in vollen fleur te zien moet men ook daarvoor naar onzen ouden Achterhoek gaan. Daar staan op de Paaschweide de kraampjes met eieren, sinaasappelen en noten. Het jongvolk koopt de gekleurde of ongekleurde eieren om er, spits tegen spits, of stomp tegen stomp mede tegen elkanders ei te tikken. Wiens ei daarbij gekneusd wordt, moet het afstaan aan den ander. De kinderen „schieten” met noten, knikkeren, zouden wij zeggen. Nog in het laatst der vorige eeuw was het eiertikken een der geliefkoosde vermaken op de Paaschwei bij Arnhem. De Arnhemmers trokken op tweeden Paaschdag in dichte drommen over den Rijnbrug om aan den overkant van het water eieren te gaan tikken op de Paaschweide, waar tal van kramen met eieren hen reeds wachtten. Toen het Rembrandt-plein nog Botermarkt was, hield men er zich in Amsterdam niet minder mede bezig. Het gaf een heele drukte in het hartje van de stad. In tal van huisgezinnen is het eiertikken met Paschen blijven voortleven of behooren de eieren tot het bijzondere Paaschmaal en worden met krentenbrood en salade genuttigd. Zoo zijn de oude gebruiken blijven voortleven. Ostara is niet gestorven. We kennen en zien en begroeten haar nog bij de wederkomst van de Lente en vierten haar feest in de vreugdedagen van Paschen, ook al hebben voor velen onzer deze dagen ook een anderen en dieperen, maar niet minder blijden zin gekregen. Maar het feest der opstanding, het feest

DE BOOZE GEEST

AHRIMAN VERBRAK DE EIEREN

DE GOEDE GEEST

Foto Lohmann

DE PAASCHHAAS IN HET PAASCHEI!

der herleving, het feest der verrijzenis, dat is voor ons allen de betekenis van Paschen.

MATTY VIGELIUS

Genoegelijke Paaschsymbolen

ZOOALS Kerstmis van oudsher het feest is van de geboorte van het licht, van het langer worden der dagen, is Paschen het feest van de blijde wederopstanding der natuur, het oude feest van Ostara, de lentegodin. Het zijn de dagen, waarop ieder verlangt naar de eerste zonnestralen, het eerste groen, de eerste bloemen, het vruchtbaar worden van heel de natuur rondom zich heen, de dagen, waarop een ieder weer kind wil zijn en als kind zou willen spelen en vreugde vinden in allerlei lieve, oude symbolen, zooals paaschhazen, versierde eieren, schaapjes van boter, kuikentjes van marsepein, kippen van vanillesuiker in een nest met eieren, chocolade-konijntjes, enz., ons vertrouwd vanaf de prille jaren van ons leven; symbolen, die ondanks de vergankelijke, eetbare substantie, waarvan zij gefabriceerd zijn en ondanks dat hun uiterlijk en uitvoering gedurende menschenleeftijden niet varieerde, eeuwig zijn en blijven en altijd weer de harten van kinderen en kinderlijke volwassenen verheugen, wanneer zij fleurig zijn uitgestald in de copieus-gevulde étalages. ☼ Onze smaak evolueerde sterk, wij kregen meer stijlgevoel, tegenwoordig zijn wij allen aesthetici, die goed weten, wát mooi is en wat smakeloos, die wonen in moderne, door schoonheidscommissies goedgekeurde huizen met meubels, door kunstnijveraars ontworpen, die onze wanden tooien met houtsneden en etsen van toonaangevende kunstenaars, maar hoe komt het, dat wij onze verwanten en kinderen in dezen blijden tijd nooit gestyleerde en artistiek verantwoorde prentbriefkaarten sturen, maar altijd, zij het dan ook met een glimlach van welwillende neerbuigendheid, een voorraad ansichten inslaan, uitgevoerd volgens het oude, vertrouwde cliché: lentebloemen en hard-gele kuikens met roode en blauwe stokjes, haasjes in keurige gekleurd-kartonnen eivormige doosjes, versierd met helder kantwerk van papier, konijntjes in hoge hoeden, als een onschuldige spotternij, een dartel diertje, speelsch in het symbool der burgerlijke deftigheid? Is het, omdat wij, in afwachting van de eerste zonnestralen, graag eens bevrijd zijn van den dwang van het verstand en als kinderen graag eens zoo maar plezier willen hebben in dingen, die er feestelijk uitzien, zonder ons af te vragen, of wij niet al te kinderachtig lijken? Is het niet het grootste genot in ons, door zorgen gedrukte leven, dat ons zoo vaak tot harde egoïsten maakt, kinderharten te verheugen met, gelukkig, geheel nuttelooze dingen? ☼ Paschen is het feest, waarop wij, na ons leven binnenshuis in den winter, weer voor het eerst in aanraking komen met de weldadige natuur, die ons verjongt en onze leden en harten lichter maakt, een feest, dat zich steeds herhaalt, elk en elk jaar weer, maar dat ons nooit vervelt en ons blijft boeien, zooals het steeds dezelfde sprookjes kinderen doen. ☼ Al laat in ons gure Holland

de lang verbeide lente zich nog vaak wachten en al ont-nemen regenvlagen en stormen en dikwijls sneeuw- en hagel-buien ons dikwijls alle lust ons veilig thuis te verlaten, in ons verlangen leeft de lente reeds en wij vieren de verwachting van haar komst binnenkamers, dikwijls bij den haard en troosten ons met fantasieën over wat wij zullen gaan doen, wanneer de zomer komt, met het vertellen van herinneringen aan vroolijk buitenleven, want ons hart bleef romantisch, al werden wij onder den drang der materiële omstandigheden, ook nog zoo exact-reëel. Wij vertellen onzen kinderen het sprookje van de paaschhazen, die uit velden en bosschen komen en overal mooi-gekleurde paascheieren verstoppert, en sprookjes van jonggeboren diertjes, die verbaasd en nieuwsgierig hun jong bestaan beginnen en zich verbazen over de grootheid van de wereld, wij vertellen, altijd weer, het verhaal van de arme kip, die eende-eieren uitbroedde, trots met zijn pasgeboren spruiten rondwandelde en die plotseling tot haar uiterste ontzetting het water in zag gaan, hoe deze toch niet verdronken, maar vroolijk en wel weer aan land kwamen, en streng bestraft werden door de verontwaardigde moeder-kip; hoe deze raad ging vragen aan den haan en deze met zijn haneverstand toch niet begrijpen kon, hoe zijn vermeende nakomelingen zoo'n onfatsoenlijke en ongewone levenswijze konden kiezen, want de natuur is speelsch en grillig en stoort zich niet aan ouderlijke ambities, wij vertellen van het ondeugende paaschhaasje, dat in vader's hoogen hoed kroop, omdat het in dit, overigens onpraktisch gebruiksvoorwerp, een warm nestje zag en vader aan het schrikken maakte, toen deze met een ernstig gezicht naar een vergadering wilde gaan en zijn achtenswaardig hoofddeksel opzetten. ☼ Want Paschen kan men slechts vieren, wanneer men zelf weer kind wordt en met kinderen speelt, de eenig waarachtige manier om altijd feest te vieren, want alleen het kinderhart is steeds in afwachting van nieuwe blijdschap, leeft slechts in zijn verlangen naar steeds nieuw plezier en daarom blijft Paschen, evenals alle feesten, de tijd van kindervreugde en de vreugde van al, wat jong is en jong voelt.

MARCEL VAN GESTEL

Volksgebruiken en zeden in Oostenrijk

ZOOALS in de meeste berglanden het geval is, hebben ook de bewoners van tal van streken in Oostenrijk hun oude kleederdrachten niet afgelegd en hebben zij de gewoonten en gebruiken van hun grootvaders en overgrootvaders in eere gehouden. De stedelingen vinden de kleederdrachten van de boeren en de jagers in de bergen buitengewoon schilderachtig en practisch en wanneer de Weeners des Zaterdag en des Zondags kleine excursies maken of des zomers eenigen tijd ergens in een klein plaatsje gaan logeeren, dossen zij zich net zoo uit als zij. Papa trekt een kort groen jasje aan en heeft een kort leeren broekje met bloote knieën, terwijl er een wuivende gemsbaard parmantig als een reuzenscheerkwast op zijn hoedje wiegelt. Mama heeft een erg bont „Dirndl“-costuumpje aan met bloote armen en korte pofmouwten en de kinderen zijn miniatuur-uitgaven van hun

... DIE VERBAASD EN NIEUWSGIERIG HUN JONG BESTAAN BEGINNEN ...

Foto Lohmann

... IN VADERS HOOGEN HOED

noemt! ☼ Op het oogenblik wordt in heel Oostenrijk druk Carnaval gevierd. Overal wordt muziek gemaakt, gedanst en gezongen en overal heerscht pret en jolijt. Het vroolijke Oostenrijksche volkje wil nooit van ophouden hooren en na Aschwoensdag duren de feesten nog langen tijd voort! Natuurlijk wordt bij al deze gelegenheden nogal vrij veel gedronken. In Oostenrijk zijn veel wijnbergen en dientengevolge is de wijn hier goedkoop. Meer dan 1750 jaren geleden heeft de Romeinsche keizer Marcus Aurelius Probus, die te Weenen, dat toen nog Vindobana heette, gewoond heeft en hier in het jaar 180 n.C. gestorven is, de wijndruiven in Oostenrijk geïmporteerd en den wijn door de soldaten van zijn legioenen op de zonnige heuvels van het Wienerwald rondom Weenen laten planten. ☼ De dorpen en de voorsteden rond Weenen vormen te zamen één groot wijnparadijs. Buitengewoon in trek zijn de zoogenaamde „Heurigen”-wijnfeesten, die gedurende het geheele jaar worden gegeven. In drommen

ouders. Natuurlijk kan men wel een zeker verschil tusschen de al-dus gecostumeerde stellingen en de echte landbewoners bemerken. Bij de eerste genoe-men den ziet alles er veel netter uit en hebben de kleeren toch nog altijd een steedschen snit. Vandaar datmen deze lieden vaak „Salon-Tirolers”

trekken de Weeners naar deze „Heurigen” toe. Zij zitten daar op ruwe houten banken aan lange ongedekte tafels, op welke steeds nieuwe glazen kraffen met troebelen gelen wijn worden neergezet. Vaak speelt hierbij een zoogenaamd „Schrammelquartet”, een strijkje, dat uit twee violen, een gitaar en een harmonica bestaat. Een paar zangers brengen oud-Weensche liederen ten gehoor, zooals bijvoorbeeld het bekende:

„Es wird ein Wein sein
und wir werd 'n nimmer (d.i. „Nicht mehr”) sein”
en voortdurend neemt de vroolijkheid toe en wordt er nog meer gedronken! ☼ Bij alle feestelijke gelegenheden in alle streken van Oostenrijk wordt druk geschoten. Dat is het zoogenaamde „Böllerschieten”. Reeds dagen en dauw trekken mannen en jongelingen met hun geweren de bergen in en op een gegeven teeken knallen aan alle kanten gewerschoten los, duizendvoudig weerkaatst door de harde wanden van de hooge bergen. Onmiddellijk daarop rukt in het dorp een muziekkapel uit, de mannen met wuivende vederbossen op hun breedgeranden hoed en de tamboer-majoor met een fraai met zilver beslagen dikken stok en een geweldig breede sjerp over zijn jas. Het „Wirtshaus” speelt een groote rol in het leven van de Oostenrijkers. Te pas en te onpas wordt in een kroeg aangelegd, waar flink gegeten en vooral flink gedronken wordt. ☼ Wanneer een kind gedoopt wordt, wanneer een jong paar in het huwelijksbootje is gestapt en de priester een nieuwe echtverbintenis heeft ingezegend, wanneer er een gouden of een zilveren bruiloft wordt gevierd, wanneer er een groot kerkfeest is, wanneer er iemand begraven wordt of er een nieuw gebouw ingewijd, een nieuwe spoorbaan geopend of een monument onthuld wordt, steeds wordt daarbij in de kroeg gegaan. ☼ Met Paschen sturen de lieden elkaar manden met levensmiddelen, vooral ham („Osterschinken”), en met flesschen wijn. Deze flesschen dan worden, wanneer zij leeg zijn, opnieuw gevuld en aan den afzender teruggestuurd. ☼ Ook ontbreken natuurlijk de bontgekleurde Paascheieren niet, die zooals men den kinderen vertelt, door de „Paaschhaas” gebracht worden, die ze overal in de huizen en in de tuinen verstoppt, waar de kinderen ze dan moeten zoeken. ☼ Op Paaschzondag worden de huizen zoowel van binnen als van buiten met palmkatjes, met wilgetakken en met ander jong groen versierd. De katjes worden in de kerk gezegend, men bewaart ze gedurende het geheele jaar in de huizen om deze tegen brand en tegen het inslaan van den bliksem te beschermen. ☼ In de streek van Salzburg

huldigt men nog steeds een heel merkwaardig oud gebruik, „Ostereifahren” genoemd. In den nacht van Paaschmaandag op Dinsdag trekken de jonge mannen er op uit om de gekste dingen uit te halen. Koeien worden uit de eene stal gehaald en in een andere, vreemde stal gebracht, hooiwagens worden op de platte daken van de stallen en de schuren gezet en allerlei huisraad, stoelen, melkkannen, parapluies, voetenbankjes enz. worden weggesleept en in boommen opgehangen of aan hekken vastgebonden. Na Palmzondag gaan de kerkklokken op reis, het heet, dat zij „naar Rome” zijn getrokken om eerst tegen Paschen terug te komen. ☼ In sommige streken van de Oostenrijksche Alpen worden bij het feest der Verrijzenis zwarte doeken en gordijnen voor alle vensters van de kerken gehangen. De gemeente knielt neder en bidt en de priester heft zijn monstrans ten hemel. In de kerk heerscht slechts een mysterieuse duisternis, want alleen de kaarsen branden, doch op eens suizen nu alle zwarte doeken en gordijnen naar bene-

Foto Ost. Lichtbildstelle

EEN PRIMITIEVE „HEURIGEN” OP DE BINNENPLAATS VAN HET HUIS VAN EEN WIJNBOER

den, het zonlicht breekt door, het orgel begint te dreunen, de klokken vangen aan te beieren en op de bergen worden „Böller“-schoten gelost. Kort daarop trekken alle bewoners van het dorp met vroolijke muziek met wapperende vlaggen en met vaandels door het plaatsje en langs de velden. Des avonds worden overal groote vuren ontstoken. St. Nicolaas is in Oostenrijk lang niet zulk een groot en belangrijk familie-feest als bij ons maar toch doet de heilige „Nikole“, zooals de goede Sint hier heet, zijn ronde. Hij wordt vergezeld door een afschuwelijk gedrocht, „Krampus“ geheeten, een afzichtelijke zwarte duivel met akelige inktzwarte stekelige haren over zijn geheele lichaam. Hij heeft een lange vuurroode tong, die een heel eind uit zijn mond hangt en hij heeft twee bokshorentjes op zijn leelijke kop. Hij heeft een langen zwarten staart en aan zijn armen of beenen hangt een zware ijzeren ketting naargeestig te rammelen. In een van zijn knuisten hanteert hij een roe. In den loop der tijden is „Krampus“ eigenlijk de hoofdrol gaan spelen en is de bisschop meer en meer op den achtergrond getreden. In de Alpenstreken vermomt zich een jonge kerel als „Krampus“. Vaak pakt hij een stouten jongen bij zijn kraag, dien hij dan dreigt in een houten bak op zijn rug mee te nemen. Doch ook laat hij vaak zijn oog op een aardig deern-tje vallen, dat hij dan met zijn lange armen beet vat. Zoo een „Krampus“ had eens een liefvallig meisje een heel eind met zich meegesleept, doch het kind was niet van gisteren, en toen zij ergens op een glibberig, met ijs en sneeuw bedekt paadje langs een beek waren aangekomen, wist zij zóó tegen te stribbelen en haar lichaam in zóóveel bochten te wringen, dat het leelijke gedrocht uitgleed, zijn evenwicht verloor en pardoos in het ijskoude water rolde. Het meisje ontsnapte en „Krampus“ heeft wekenlang met een verschrikkelijke verkoudheid in zijn bed mogen liggen. In sommige streken in Tirol heerscht het geloof, dat „Krampus“ des nachts op een schimmel rondrijdt. Daarom leggen de kinderen vóór zij gaan slapen, hooi en haver voor dit paard naast hun schoentjes, in de hoop er den volgenden morgen een geschenk voor in de plaats te vinden. De groote menschen zetten er vaak een glas „Schnaps“, een stevigen borrel, voor den armen drommel naast. In een gedeelte van Opper-Oostenrijk en van het land Salzburg heeft „Krampus“ den vorm aangenomen van een leelijken, stekelharigen, zwarten bok, „Habergais“ geheeten. In het Burgenland weer en in een deel van Stiermarken is het wezen een vrouw geworden, die „Pudelmutter“ wordt genoemd. Op den „Heiligen Abend“, den 24en December, krijgen de dieren in den stal overal bijzonder lekker eten, want het zijn toch immers hun voorouders geweest, die getuige waren van de geboorte van het Kindeke te Bethlehem. Op dezen avond en gedurende dezen nacht kunnen de dieren, naar het heet, ook spreken. Ze vertellen elkander, wat er gedurende het volgende jaar zal gebeuren. Tal van nieuwsgierige tweebeeners gaan dan luisteren, wat de viervoeters elkaar mee te deelen hebben. Hoort men de dieren echter niet „spreken“, dan kan men toch nog wel op een andere manier iets van hen te weten komen. Jonge meisjes fluisteren de koe den naam van hun uitverkoren jongeling in het oor. Loeit de koe nu, dan trouwt zij met hem, geeft het dier echter geen antwoord, dan krijgt zij hem niet. Doch ook tot den hoenderstal kan zij zich wenden. Zij vraagt dan, of zij in het volgende jaar zal trouwen:

„Gackert der Hahn,
Krieg I an Mann,
Gackert die Henn',
So krieg I keen!“

Op de kerkhoven worden met Kerstmis, evenals dit op Allerzielen het geval is, overal

lichtjes op de graven van de gestorvenen aangestoken en ook worden er kleine met papieren slingers, strikjes en bloemen versierde Kerst boompjes op neergezet. In geen enkel gezin mag met Kerstmis een versierde denneboom ontbreken, al is het boompje nóg zoo klein! De hoofdschotel van het feestelijke Kerstmaal bestaat uit gebakken karper. Iedereen, die aan den disch zit krijgt drie schubben van den visch, welke hij zorgvuldig in een vakje van zijn portemonnaie stopt. Het bijgeloof wil, dat de drager ervan dan gedurende het geheele volgende

jaar nimmer over geldgebrek te klagen zal hebben. De blaas van den karper wordt in de lucht geworpen. Blijft zij aan het plafond plakken, dan beteekent dat heel veel geluk en voorspoed! Tijdens de Carnavalsweken is een typisch oud gebruik in zwang, het zoogenaamde „Schimmelreiten“. Twee jongens worden tezamen in witte lakens genaaid, welke een schimmel moeten voorstellen. Een derde jongen gaat op dit burlesk uitzijnde, wild te keer gaande, dier zitten en rijdt er op rond. Dit gebruik schijnt nog uit den tijd der Heidenen met hun

Fotodienst Oostenrijksch Ministerie van Onderwijs

KLEEDERDRACHT IN HET AAN HONGARIJE GRENZEND BURGENLAND, BIJ WELKE REEDS EEN HONGAARSCHE INVLOED TE BEMERKEN IS. DE MAN DRAAGT REIGERVEEREN OP ZIJN BONTMUTS EN HEEFT EEN KORTE MANTILLE VAN SCHAPENVACHT AAN

Foto Ost Lichtbildstelle

HET REUSACHTIGE VAT TE KLOSTERNEUBURG

op een schimmel zittenden Wodan af te stammen. ☼ Wanneer jongelingen verliefd zijn, gaan ze des avonds voor het huis van het meisje hunner droomen „fensterln". Zij gaan met een mandoline of een ander instrument onder het venster van de schoone Dulcinea spelen en verliefde liedjes zingen. Opent het meisje nu het venster, dan klimmen ze een-twee-drie naar binnen om een beetje te gaan minnekoozen. Het gebeurt echter ook vaak, dat de booze vader hen snapt en hun een emmer water over het hoofd gooit of hun een geducht pak slaag geeft. Soms ook geraken concurrenten, die op hetzelfde meisje verliefd zijn, met elkander slaags. Dikwijls vechten heele groepen jongens tegen elkaar! ☼ In tal van streken houden de lui er hun eigen van hun voorouders geërfde volksdansen op na, waarbij druk gejojeld en „geschuplattelt" wordt. Vele vermaken van de Oostenrijkers zijn eigenlijk erg kinderachtig en naïef, zooals bijvoorbeeld het „Fasslrutschen", dat elk jaar op den 15en November te Klosterneuburg, vlak bij Weenen aan den Donau, plaats vindt. ☼ Te Klosterneuburg bevindt zich op een heuvel een reusachtig klooster, dat in het begin van de dertiende eeuw door Leopold III den Heilige van Oostenrijk werd gesticht. Deze markgraaf was in het jaar 1106 in het huwelijk getreden met Agnes, de schoone dochter van keizer Heinrich IV en de zuster van Heinrich V. Kort nadat het huwelijk was gesloten, stond hij met zijn jonge ega voor een der vensters van zijn slot op den Kahlenberg bij Weenen, toen er opeens een windvlaag kwam, die haar sluier medenam. Leopold zwoor een klooster te bouwen op de plaats, waar hij dezen sluier terug zou vinden. Eenigen tijd later, toen hij op de hertenjacht was, vond hij den sluier in de takken van een boom hangen. Hier liet hij het stift Klosterneuburg bouwen. In een van de bijgebouwen van het klooster bevindt zich een reusachtig wijnvat, dat 560 Hectoliters kan bevatten en dat een doorsnede heeft van bijna vier meter. Negenhonderdnegenennegentig emmers wijn kan men in dit vat gieten vóór het vol is. Het vat draagt het jaartal 1704. Op den vijftienden November nu, dat is de dag, welke aan den Heiligen Leopold, die de beschermpatroon van Neder-Oostenrijk is, gewijd is — hij stierf op den 15en November 1113 — trekken duizenden Weeners naar Klosterneuburg om aan den eenen kant langs een laddertje boven op het vat te klimmen en zich aan den anderen kant weer naar beneden af te laten glijden. Een paar stoere kelderknechten vangen de schreeuwende en gillende glijdenden, onder welke zich opmerkelijk veel vrouwen en jonge meisjes bevinden, in hun fiksche armen op. Soms staan de lui een uur lang in een queue om voetje voor voetje in de richting van het vat voorwaarts te schuifelen. Na afloop van de glijpartij gaan zij vaak opnieuw in de rij staan om de pret nog eens mee te maken. De finale is dan altijd een bezoek aan den beroemden kloosterkelder, waar volop Klosterneuburgsche wijn wordt gedronken. WILLEM M. BEKAAR

IN HARDEN WINTERTIJD

WIE buiten woont, zal weten dat een paar zwarte of bonte kraaien echt thuishooren in een besneeuwd of stijfbevoren winterlandschap. Dan staan de ontbladerde takken van boom en struik zoo echt strak en fijntjes

WEENERS BIJ EEN „HEURIGEN"-WIJNFEST

tegen de donkergrijze of leiblaauwe wintersche lucht of teekenen zich zwart af tegen de besneeuwde velden. ☼ Het eenige levende wezen in die stille, verlaten natuur is dan trouw een op breedden wiekslag zwevende, eenzame kraai of een paar van die zwartrokken in het gewir-war der boomtakken, donkerend tegen de bleekgrauwe lucht. 't Is of die vogels de verlatenheid van het landschap nog schriller tot ons doen spreken door af en toe hun naargeestig krijschende kreten te doen weerklinken. ☼ Waarvan leven die vogels toch in de moeilijke dagen, als de hardbevoren grond geen insecten of wormen meer oplevert, de onkruidzaden onder de sneeuwvrucht begraven liggen? Ze zoeken wel de nabijheid van boerenwoningen en dorpshuizen in die dagen en de troepjes kraaien verspreiden zich over een groot gebied, ver van elkaar. ☼ Doch zulk een kraaienpaar zoekt heel dat terrein nauwkeurig af naar voedsel en geen eetbaar hapje, daarin voorkomend, ontsnapt aan hun aandacht en scherpziend oog, want de honger maakt fel en wreed. Menige kleine vogel wordt dan een levende prooi der kraaien en ook de doodgevroren vogeltjes of muizen worden dan genuttigd om den honger te stillen. ☼ Op een dorp, waar de schoolkinderen, die van verre komen en tusschen de schooltijden met hun boterham overblijven, wordt die voor een deel ook onder het spelen op de speelplaats naar binnen gewerkt door de kleine boertjes en boerinetjes. Ik weet zoo'n schoolplein en iederen winterdag, zoo tegen het uitgaan der school zijn daar een paar kraaien trouw present en zitten in den kastanjeboom op het schoolplein op wacht. Ze kennen dus op een of andere manier de tijd en de op het plein verloren broodkruimels of weggesmeten korstjes zijn hun dagelijks, snel weggegrist maal, dat ze daar aan de hongerige huismusschen betwisten. ☼ Iemand had eens van de hongerige koolmeezen op een fel kouden wintermorgen een stuk vet met een touwtje opgehangen aan een boomtak. Nauwelijks had hij zich echter verwijderd of hij zag hoe een hongerige kraai er eensklaps op af vloog en het vette hapje met een welgemikten snavelhout, onder het vliegen buit wist te maken. De meezen kregen toen natuurlijk later toch wat hij hun had toegedacht! ☼ Laten we, waar mogelijk, de vogels door den harden wintertijd wat heen helpen. Vaak is al wat afval van eenige maaltijden een zegen voor menigen verkleumden vogel.

Fotodienst Oostenrijksch Ministerie van Onderwijs
KLEEDERDRACHT UIT TIROL

G.

ZANDVOORT

ER was een tijd, dat Zandvoort nog geen badplaats was. Het klinkt ongelooflijk, maar de namen Zandvoort-Bad en Zandvoort-Dorp, zooals nog niet zoo heel lang geleden de twee stations van Zandvoort werden genoemd, wijst in de richting van een toen nog niet geheel aanvaarde ontwikkeling. Zoo goed als de afbeeldingen, die bij deze korte bespreking zijn gevoegd van het visschersdorp, dat Zandvoort eenmaal is geweest, getuigen. Nog hangt in de straatjes, waar deze en dergelijke huisjes zich handhaven, de geur van rook en geteerde netten. Nog riekt 't er naar visch, welke geur gemeenlijk verre gehouden wordt van de stads-

Fotodienst Oostenrijksch Ministerie van Onderwijs
KLEEDERDRACHT UIT NEDER-
OOSTENRIJK

water te baden. Het baden in zee was een hooge uitzondering en als dit geschiedde, gebeurde 't alleen op medisch voorschrift. Waarbij de slachtoffers dan nog genoodzaakt waren zich in omvangrijke badcostuums te steken, zoodat het baden in de eerste elft der vorige eeuw voorzeker geen sinecure kan worden genoemd. Intusschen verrees in 1828 het Groot Badhuis, eenzaam en stil gelegen hoog op het duin, waarheen men zich per karos kon begeven langs den straatweg Haarlem-Zandvoort, door de zorgen der bovengenoemde Haarlemsche inwoners en met steun van de Staten van Holland en de gemeente Haarlem tot stand gekomen. In 1828 was de visscherij hoofdbron van bestaan te Zandvoort; nog lang in de 19e eeuw zou deze toestand voortduren, maar thans zijn huisjes, als hier afgebeeld, uitzondering. Schilderachtige bijzonderheden, waarheen Zandvoorts bezoekers curiositeitshalve afdwalen. Want, den badstoel ten spijt, missen ze voor een modernen badgast al het comfort, zonder welke de moderne stadsbewoner het leven niet meer mogelijk acht. Toch, laten we hopen, dat deze enkele resten nog behouden blijven als een enkel overblijfsel van een voorbijgegaan tijdperk met zeer eigen en persoonlijk karakter, dat helaas voor 't overgrootste deel in Zandvoort is ondergegaan in banaliteit, die iedere samenhang met natuurlijke gesteldheid uit het oog verloor. R. v. O.

Een kikkerreis

EVEN over de Duitsch-Hollandsche grens, kort nadat het station Gildehaus gepasseerd is, ziet men van uit den trein, aan weerszijden van de spoorlijn, een bosch, het Bentheimerwoud, met zijn prachtige eeuwenoude eiken en beuken, afgewisseld door groepen dichte, donkere denneboomen. Zoowel bij de badgasten van

bewoners, die in Zandvoort, aan het breede, wijdestrandder Noordzee, verpoosing en verfrissching komen zoeken. Toch, er zijn nog visschers naar alouden trant, zooals ze er waren in den jare 1825, toen voor het eerst pogingen werden gedaan om Zandvoort tot een badplaats te metamorfoser. Immers een vijftal Haarlemsche ingezetenen besloten er een etablissement voor zeebaden op te richten, d.w.z. men werd in de gelegenheid gesteld binnenshuis zich in zee-

Bad Bentheim, als aan de inwoners van Bentheim en omstreken is dit bosch bekend en geliefd. Zijn vele lommerrijke lanen en laantjes bieden in den zomer een heerlijk verblijf en ook de weg door het woud naar het een uurtje verder gelegen fabriekstadje Schüttorf, is een mooie wandeling. Aan den zoom van het bosch staat op eene kleine verhevenheid een groot wit huis, met helderrood pannendak, het Schüttorfer Ziekenhuis „Annaheim”, dat, voor ruim 20 jaar, door liefdadige schenking gebouwd werd. Met zijn sierlijk torentje en de langs de geheele Zuidzijde loopende waranda, waaraan in bakken en hangers, een schat van bloeiende planten is aangebracht, levert het, omgeven van tuinen en aanleg, een schilderachtigen aanblik op; nog verhoogd door een vijver, waarop talrijke eenden vrolijk rondzwemmen. Deze vijver nu is niet onverdeeld een aangenaam bezit te noemen. Behalve de eenden, huizen daarin nl. eene groote menigte kikvorschen en 't zijn deze, zgn. Hollandsche nachtegalen, die mij tot deze schets aanleiding gaven. Reeds in Maart hoort men bij zacht weer, een voortdurend brommen en eind April of begin Mei beginnen ze hun concert, om daarmee tot eind Juni of zelfs begin Juli door te gaan. Bij een verblijf in bovengenoemd ziekenhuis was 't op een avond in 't laatst van Juni, dat zich na een drukkend heeten dag een hevig onweder ontlastte. Vreeselijke bliksemstralen werden bijna onmiddellijk door ratelende donderslagen gevolgd, die het huis deden dreunen. Voor de glazen der voordeur stonden een paar zusters te kijken naar den stroomenden regen toen zij plotseling eene groote menigte kikkers zagen. In ontelbare scharen kwamen zij van achter het huis, uit den vijver, om dwars voor de deur heen, den weg over te steken, of liever te springen. De weg was als bezaaid. De oppasser sloeg met de spade eenige der ongewenschte gasten dood, doch tegen zulk eene, naar de zusters zeiden, wel duizenden tellende massa, was dat onbegonnen werk. In het vlak bij den vijver gelegen sousterrain, moesten snel de ramen gesloten worden, om de beesten buiten te houden. Wat de oorzaak moge geweest zijn, dat zij in zulk eene overhaaste vlucht hun veilige woonplaats verlieten? Door de invallende duisternis, kon men niet zien waar zij bleven, doch de oppasser en anderen zeiden, dat men na een poos in 't begin van het bosch haast geen voet kon verzetten, zonder op kikkers te trappen. Of zij in den vijver terugkeerden? Wel hoorde men de volgende avonden kwaken doch minder dan anders en het hield toen ook spoedig op, zooals gewoonlijk om dien tijd. Na het lezen van een artikel over de leefwijze van kikvorschen, kwam mij bovenstaande gebeurtenis in herinnering en meende ik door mededeeling wellicht de belangstelling van dierenvrienden op te wekken.

T. N.

... TOEN ZANDVOORT NOG GEEN BADPLAATS WAS

TORQUATO TASSO

10)

Uit het Poolsch door

KAZIMIERZ CHLEDOWSKY

(Vervolg)

TORQUATO stond wel in geen enkele relatie met zijn Vlaamsche en Spaansche verwanten, maar, trotsch op zijn afkomst, deed hem Antonio's roem toch aangenaam aan. Al het gebeuren om hem heen en vooral de nederlaag der Turken spoorden hem intusschen aan tot de voortzetting van zijn gedicht over de bevrijding van Jeruzalem, dat dan ook bijzonder in overeenstemming was met de tijdsomstandigheden en groote belangstelling wekte. Van Tasso's schatkist was de bodem spoedig te zien en het bleek hem, dat hij zonder de bescherming van een of anderen machtige zich niet staande kon houden. Hij wendde zich dus, thans door bemiddeling van zijn Romeinsche vrienden, opnieuw tot den hertog van Ferrara om een betrekking te krijgen. Hij reisde naar Urbino om steun te vragen van hertogin Lucrezia, die hem dit nooit geweigerd had. Ook thans stelde zij hem niet teleur, en daar zij juist uit Casteldurante, waar zij vertoefde, naar haar geboortestad Ferrara terugkeerde, nam zij den dichter mede en bezorgde hem een betrekking bij haar broeder Alfonso II. Toen de hertog spoedig daarna naar Sant'Elena bij Padua ging om in de modderbaden herstel te zoeken van een knieaandoening, die hij in zijn jonge jaren in Franschen krijgdsdienst had opgelopen, nam hij ook Tasso in zijn gevolg op. Klaarblijkelijk heeft de dichter een goeden indruk op den hertog gemaakt, want toen deze van Sant'Elena naar Comacchio, voor de herfst-vischvangst, ging, nam hij hem mede. In Januari 1572 werd Tasso op de lijst der bezoldigde hovelingen ingeschreven met een salaris, dat, volgens den tegenwoordigen standaard, honderdtien lire bedroeg. Dit bedrag moge gering schijnen, men moet evenwel in aanmerking nemen, dat het geld in dien tijd een veel grootere waarde had dan thans en dat Tasso overigens vrije woning en verpleging kreeg. De contanten dienden alleen voor kleding en dergelijke uitgaven. Ook deze betrekking legde Tasso geenerlei plichten op, de hertog wenschte slechts, dat de dichter, behalve zijn groot dichtwerk, ook gelegenhedsgedichten zou schrijven, waarin Tasso gaarne toestemde. Daar dit salaris het viervoudige bedroeg van dat, wat hij bij den kardinaal verdiend had, was Tasso voorloopig met zijn „ozio letterato" buitengewoon tevreden; hij uitte zijn dankbaarheid in een vloeiend geschreven gedicht. Na twee jaren omzwerven weder tot rust gekomen, werkte de dichter opnieuw aan zijn „Gerusalemme" ijverig verder. Het is begrijpelijk, dat het den dichter weldra niet aan benijders ontbrak en vooral Alfonso's almachtige minister Giovan Battista Pigna was hem weinig genegen. Afgezien van het feit, dat deze poëtafkeer Tasso zijn roem niet gunde, werd hij ook nog op Lucrezia Bendidio verliefd, voor wie, zooals wij weten, de dichter reeds in Padua een meer dan gewone belangstelling had en wier gunst hij thans opnieuw trachtte te winnen. Lucrezia bleef onafgebroken aan het Ferrarische hof vertoeven, waar zij haar omgeving in verrukking bracht. Behalve den ouden Pigna en Tasso was ook Battista Guarini op haar verliefd, die haar vaak minnedichten zond. Met Guarini was Tasso in gemeenschappelijken haat jegens Pigna vereenigd, terwijl zij overigens, vooral als dichters, niet bijzonder met elkander sympathiseerden. Het was hun vooral er om te doen den machtigen medeminnaar belachelijk te

maken en toen Pigna den hertog naar Oostenrijk vergezelde, lieten zij zijn liefdescazone's drukken. Hoe boosaardig hun bedoeling ook was, toch kon Pigna er niet boos om zijn, want Tasso had aan de gedichten een zeer vleeiend commentaar toegevoegd. Lucrezia Bendidio spotte echter met alle drie. Zij noemde Pigna „lo sposo della barba bianca" en liet zich door de jongeren wel gaarne huldigen maar had, practisch als zij was, een verhouding met kardinaal Luigi, die wel geen sonnetten schreef, doch haar inplaats daarvan met geschenken overlaadde. In haar brieven aan den kardinaal maakte zij grappen over Pigna en diens opdringerig liefdesbetoon. Begin 1573 vertrok Alfonso II naar Rome om den nieuwen paus Gregorius XIII hulde te brengen en tevens om de kwestie der troonopvolging te regelen. Tot zijn talrijk gevolg behoorden ook Tasso, Guarini en de beroemde oudheidkenner Piero Ligorio, met wiens hulp de hertog te Rome zijn verzameling antiquiteiten door nieuwe aanwinsten hoopte te verrijken. Alfonso hield zich slechts een maand in Rome op en daarna eenige dagen in Tivoli, zoodat Tasso geen tijd vond om aan zijn gedicht te werken. Hij maakte echter met veel menschen kennis, o.a. met de schoone Barbara Sanseverino, gravin di Sala, over wie heel Rome sprak, die met haar schoondochter

Leonora di Scandiano in Rome vertoefde. Barbara, die om haar triomfen door de Romeinsche dames zeer benijd werd, droeg, zooals beweerd werd, den palmtak der schoonheid weg:

Tolse Barbara gente il pregio a Roma.

In het voorjaar naar Ferrara teruggekeerd, ging Tasso weder aan het werk en voltooide zijn herdersdrama „Aminta", dat de hertog in den zomer op het slot Belvédère liet opvoeren. Men noodigde daarvoor den troep der Gelosi uit, die destijds in Venetië optrad en, zooals wij reeds weten, aan alle Noord-Italiaansche hoven zeer gezien was. Tasso studeerde zelf met de tooneelspelers het stuk in en na eenige repetities was de opvoering een waar succes, wat in geheel Ferrara groote belangstelling wekte, temeer, daar men in eenige personen van het drama welbekende figuren aan het Ferrarische hof meende te herkennen. Tot teeken zijner tevredenheid benoemde

Alfonso II den dichter tot professor — in de geometrie aan de Ferrarische universiteit. Tasso behoefde slechts op feestdagen colleges te geven en ontving daarvoor een salaris, gelijkstaande met 283 lire. Kort daarop werd de „Aminta" ook te Pesaro opgevoerd, eveneens onder persoonlijke leiding van Tasso. Spoedig ging het stuk achtereenvolgens in bijna alle Italiaansche steden en oogstte overal groot succes. Na Tasso's terugkeer te Ferrara vernam de hertog dat de Fransche koning Karel IX overleden was en droeg den dichter op ter nagedachtenis van den gestorven koning een redevoering op te stellen om door hem, den hertog, tijdens de rouwplechtigheid in de kathedraal te worden voorgelezen. Toen de hertog Hendrik III tegemoet reisde, nam hij Tasso mede, die van de gelegenheid gebruik maakte om twee sonnetten ter eere van den koning te schrijven, waarin hij diens voortreffelijkheid en deugd bezong. Later nam de dichter den koning diens immoreel gedrag te Venetië zeer kwalijk, maar hij vergat, dat deze door Alfonso zelf tot buitensporigheden werd overgehaald.

(Wordt vervolgd)

Ontvangen uitgaven

In de serie „Weten en Kunnen," welke door de N.V. Uitgevers-Maatschappij „Kosmos" te Amsterdam wordt gepubliceerd, verscheen een handig, geïllustreerd boekje over Eenden-houderij (Huisvesting, Voeding en Teelt) door C. S. Th. van Gink. De schrijver wijst er in zijn inleiding op, dat de eendenhouderij hier te lande zoo weinig rendabel is, omdat het publiek ten onrechte geen eendeneieren wil eten. Als eenden onder behoorlijke omstandigheden worden gehouden, smaken de eieren niet minder dan de fijnste kippeneieren

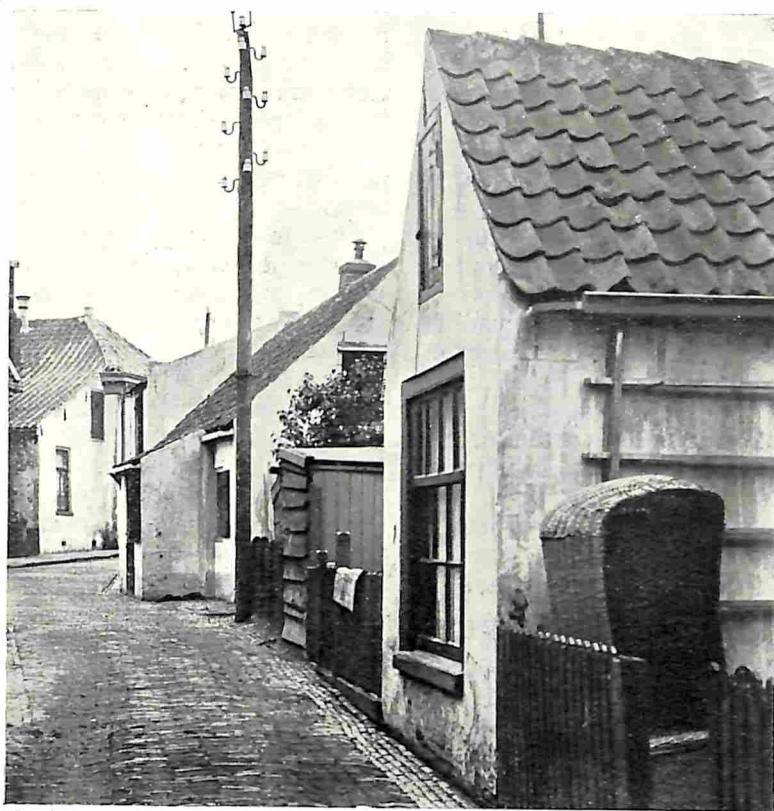

Foto R. H. Herwig

ZANDVOORT. BADPLAATS EN VISSCHERSDORP